

Binnen de vaste commissie voor Buitenlandse Zaken bestond bij drie fracties de behoefte de Minister van Buitenlandse Zaken enkele vragen en opmerkingen voor te leggen over zijn brief d.d. 11 juni 2014 inzake de actuele politieke situatie in Sudan (Kamerstuk 22 831, nr. 99).

De voorzitter van de commissie,
Eijsink

De griffier van de commissie,
Van Toor

Inbreng VVD-fractie

De leden van de VVD-fractie hebben met belangstelling kennisgenomen van de reactie op het verzoek van de vaste commissie voor Buitenlandse Zaken inzake de actuele politieke situatie in Sudan. Deze leden hebben hierbij nog enkele vragen en opmerkingen.

De situatie in Sudan baart de leden van de VVD-fractie ernstige zorgen. De afgelopen tijd is veel aandacht besteed aan de zaak rondom Meriam Ibrahim, maar ook de arrestatie en marteling van activisten en de beperking van andere burgerlijke vrijheden zijn deze fractie niet ontgaan. Dat Freedom House Sudan als *not free* kwalificeert komt dan ook niet als een verrassing.

De leden van de VVD-fractie delen de zorgen van het kabinet inzake de berichten over de bombardement van een ziekenhuis. Dat de Sudanese autoriteiten niet ontvankelijk lijken voor een onderzoek is zorgelijk. Is het kabinet nog van plan de Sudanese autoriteiten op deze vermeende onwil aan te spreken?

Verder horen de leden van de VVD-fractie graag hoe het kabinet de voortgang van de onderhandelingen met Zuid-Sudan beoordeelt en wat onze ambassades kunnen doen om een constructieve bijdrage te leveren aan politieke stabiliteit en dialoog.

Inbreng PvdA-fractie

De leden van de fractie van de PvdA maken zich grote zorgen om de instabiele situatie in Sudan en de gevaren die deze met zich meebrengt voor de bevolking van het land. De aangekondigde grotere politieke vrijheid komt niet van de grond. Het meest recente bewijs hiervoor is de arrestatie van de tot het christendom bekeerde moslima Meriam Ibrahim en haar familie. De leden van de PvdA fractie vragen wat de laatste stand van zaken is in deze zaak. Heeft de Minister contact gehad met zijn Sudanese ambtsgenoot? Wat zijn de uitkomsten van het gesprek tussen de Minister en de Sudanese ambassadeur?

De tweede arrestatie van een oppositieleider deze maand toont aan dat degenen binnen de regeringspartij NCP (National Congress Party) die de aangekondigde dialoog willen frustreren, grote invloed hebben in Sudan. Berichten over openlijke steun door de regering aan de «janjaweed», een militie die jarenlang de regio Darfur terroriseerde, vergroten de zorgen van de leden van de PvdA-fractie over de intenties van de regering van Sudan.

Partijen voelen zich niet betrokken bij de Nationale Dialoog en hebben hierdoor geen vertrouwen in het proces. Het kabinet schrijft dat zij twifelen aan de oprechtheid van de NCP om daadwerkelijk verandering teweeg te willen brengen. De leden van de PvdA-fractie delen de twijfels van het kabinet en zijn bezorgd over de voortgang van de Nationale Dialoog. Deze leden vragen zich af op welke wijze de oplopende politieke spanningen volgens het kabinet de verkiezingen beïnvloeden die volgend jaar gepland staan? Op welke wijze kan Nederland, in bilateraal of multilateraal verband, bijdragen aan het succes van de Nationale Dialoog?

De leden van de fractie van de PvdA vragen zich af hoe het kabinet het feit dat de Sudanese overheid de «janjaweed» heeft erkend als officiële, geüniformeerde groep, beoordeelt? Welke gevolgen zal deze steunbetuiging mogelijk hebben voor de ontwikkelingen in Sudan en de kans van slagen van de Nationale Dialoog?

Heeft het oplaaien van het geweld in Darfur volgens het kabinet te maken met de afwezigheid van de Justice and Equality Movement (JEM), omdat deze groep momenteel actief is in de strijd in het Zuiden van Sudan en andere strijdende partijen meer ruimte krijgen?

Het bombardement op het ziekenhuis in het Nuba gebergte van 1 en 2 mei was een afschuwelijke gebeurtenis. Deze staat echter niet op zich. Met de militaire operatie Decisive Summer, die op 14 april 2014 van start ging, tracht de Sudanese regering alle vormen van «rebellie» te onderdrukken. De bevolking in het gebied heeft zwaar te lijden onder de gevechten tussen het Sudanese leger en de gewapende facties van de Sudanese People Liberation Movement – North (SPLM-N). De voortdurende bombardementen schaden de vredesbesprekingen tussen beide partijen. De leden van de fractie van de PvdA vragen wat de kans van slagen van de besprekingen is en welke mogelijkheden het kabinet ziet om het vredesproces verder te ondersteunen, in bilateraal dan wel in multilateraal verband?

De leden van de PvdA-fractie vinden het een goede zaak dat Nederland de situatie in het Nuba gebergte heeft aangekaart bij de Onafhankelijk Expert van de VN Mensenrechtenraad, professor Baderin, die in februari dit jaar Sudan bezocht. Deze leden vragen wat de reactie van Baderin was. Welke acties zou de VN volgens het kabinet moeten ondernemen? Wat zijn de vooruitzichten op een fact finding mission van de Afrikaanse Unie naar het Nuba gebergte? Verwacht het kabinet dat de Sudanese regering in de nabije toekomst toestemming geeft voor een dergelijke missie? Blijft de internationale gemeenschap hier op aandringen?

De leden van de PvdA-fractie ondersteunden de motie Omtzigt, die de regering verzocht te zoeken naar mogelijkheden tot het bieden van cross border hulp van Zuid-Sudan naar Sudan. Deze leden hebben echter ook begrip voor het standpunt van de grote hulporganisaties: het verlenen van hulp zonder toestemming van nationale autoriteiten is in strijd met het beginsel van nationale soevereiniteit en kan worden gezien als politieke daad die strijdig is met de principes van neutraliteit en onpartijdigheid van de hulporganisaties.

De leden van de fractie van de PvdA blijven van mening dat alles in het werk moet worden gesteld om de Sudanese bevolking humanitaire hulp te bieden. Welke mogelijkheden ziet het kabinet om de humanitaire noden van de bevolking zo veel mogelijk te verlichten? Is het kabinet bereid om in haar contacten met de Sudanese regering aan te blijven dringen op toegang van humanitaire organisaties tot Sudan, en van mensenrechtenmonitors tot alle gebieden van Zuid Kordofan en de Blue Nile?

Inbreng CDA-fractie

De leden van de fractie van het CDA hebben met teleurstelling kennis genomen van de brief van het kabinet over de actuele politieke situatie in Sudan. In het bijzonder betreft deze teleurstelling de beantwoording van de schriftelijke vragen van de leden Omtzigt/Mulder (2014Z08503), alsmede de reactie op de motie Omtzigt (Kamerstuk 33 750 V, nr. 32) aangaande het verlenen van cross-border humanitaire hulp in Sudan.

Het kabinet heeft zorgen uitgesproken over de bombardementen op het ziekenhuis in het Nuba gebergte op 1 en 2 mei jl, maar spreekt zich niet uit over de schuldvraag. In plaats daarvan beweert het kabinet «de bombardementen zijn deel van het conflict tussen het Sudanese leger en de gewapende fracties van de Sudanese People Liberation Movement-North. Beide zijden leveren gevechtshandelingen (...)». De Verenigde Staten zijn

veel duidelijker en scherper dan de Nederlandse regering en de EU, die wel erg voorzichtig en terughoudend overkomen. De Verenigde Staten beschuldigen Sudan ervan steeds meer aanvallen uit te voeren op de eigen bevolking in de zuidelijke regio's Zuid-Kordofan en de Blauwe Nijl. Klopt het dat de Amerikaanse VN-ambassadeur de aanvallen openlijk veroordeeld heeft en Sudan ervan beschuldigt bewust civiele objecten, zoals scholen en ziekenhuizen te bombarderen? Hoe beoordeelt het kabinet de beschuldigingen van de VS dat Sudanese vliegtuigen sinds april steden en dorpen hebben gebombardeerd met honderden vaten vol explosieven? De leden van de CDA-fractie maken zich grote zorgen over de schrijnende humanitaire situatie en roepen het kabinet op aan te blijven dringen op fact finding en onderzoek.

Teleurstellend is het ook om te lezen dat Nederland binnen de EU «gesproken heeft met medewerkers van EUSV Rondos over de mogelijkheid van een onderzoeksmis­sie.» Dat suggereert dat er niet op het niveau van de Minister bilateraal richting EUSV Rondos gesproken is en dat er ook geen voorstel gedaan is in de RBZ. De leden van de CDA-fractie verzoeken het kabinet om een reactie op dit punt.

Het kabinet overweegt gezien de risico's en de internationaalrechtelijke context «op dit moment» niet om over te gaan tot financiering van cross-border humanitaire hulp naar het Nuba gebergte en Blue Nile State. Klopt het dat het kabinet hiermee ruimte open laat om het op een later moment wel te overwegen? Waarom maken dan zowel private als bilaterale donoren, zoals USAID en Denemarken, de afweging om dat wél te doen? Vindt het kabinet dat zij onvoorzichtig opereren?

De leden van de CDA-fractie zijn ook teleurgesteld over de houding van het kabinet ten aanzien van zaken doen met Sudan door Nederlandse bedrijven. Het kabinet erkent dat «overheid, veiligheidsdiensten en leger aanmerkelijke belangen hebben in een aantal grote bedrijven.» Maar ziet helaas «niet voldoende reden» om over te gaan tot een handelsontmoedigingsbeleid. De vraag hoe veel ernstiger Sudan de mensenrechten moet schenden voordat het kabinet hiertoe wel bereid is. Is het kabinet tenminste bereid over te gaan tot een ontmoedigingsbeleid ten aanzien van zaken doen met bedrijven waar de Sudanese staat en militaire sector nauw mee verweven zijn?

De leden van de CDA-fractie blijven zich zorgen maken over het lot van de tot de doodstraf veroordeelde christelijke vrouw Meriam Ibrahim. Volgens recente berichtgeving zou ze opnieuw gearresteerd zijn, het land niet mogen verlaten en onderdak hebben gevonden in de Amerikaanse ambassade. Deze leden vernemen graag de laatste stand van zaken. Is er hier sprake van een incident, of zijn er meer van dit soort gevallen van gruwelijke straffen bekend, in flagrante strijd met de vrijheid van godsdienst?